

vármegye főorvosát intézkedjék valamiként a bábák kuruzlása ellen. Naponként jönnek elő szülési esetek, hol a bábák sebészileg beleavatkoznak a szülés lefolyásába. Erre szolgáljanak a következő esetek a sok közül:

A szülési rendetlenségek a nehéz munkával foglalkozó szegény néposztálynál jóval gyakoribbak, mint a jó módú s így kényelmes életmódu középosztálynál; relative gyakoribbak a szegényebb városi lakosságánál is. Okát ezen szomorú körülményeknek a nehéz munkán kívül főleg a tanulatlan és sokszor minden értelem nélküli falusi babákban találom; ennek tulajdonítható, hogy a rendellenes magzat fekvések későn, vagy egyáltalán nem ismertetvén fel, orvosi segély elkésve vétetik igénybe s így pl. haránt fekvéseknél a fordítás lehetősége a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Jelen alkalmammal két gyakorlatomban előfordult szülési rendetlenségről óhajtok a t. orvos-gyógyszerész-egyletnek beszámolni, melyek annyiban bírhatnak érdekel, a mennyiben mindkét eset a ritkábbak közé tartozván, szerencsésen végződtek.

I. Haránt magzat fekvés, önkifejlés. Mult év november havában a hajnali órákban minden közelebbi körülmény megjelölése nélkül, egy szomszéd községbe szülönőhöz hívtam. A szülönő lakására érven, csak annyiról értesültem, hogy a szülfájdalmak 24 óra óta tartanak, elég rendesek, a magzatviz még déltájt elment, de a vajúdó nem képes megszülni a magzatot. Mily nagy volt azonban meglepetésem, a midőn kezemmel a hüvelybe hatolván, ott a medenceze jobb felében a magzat jobb vállát találtam, a jobb felső végtagot azonban a vállizületben kiszakítva, ennek megfelelőleg a hónaljban két-három ujj befogadására elégséges tág rést találtam. Vallomás alá vévén a falusi bábát, ez azon kijelentést tette, hogy az egyik előkar a délutani órákban előesett; ő orvosért küldött, de a hozzátartozók a szomszéd községbeli falusi bábát hozták el, a ki vállalkozott, hogy az előesett karnál a magzatot kihuzza. Kísérlete azonban balul ötött ki, a mennyiben huzás közben a felső végtag a vállban elszakadt.

Közelebbi belső vizsgálatnál, kivált haránt irányban, tág medencét találtam, s ennek megfelelőleg a vállperezbe helyezett két ujjal az előlfekvő magzat fejét letelé lehetett húzni. Miután azonban chloroformirozást falusi bábára bízni nem lehet, azon kijelentéssel távoztam el, hogy reggel egy collegámmal eljövök, azon meggyőződésben lévén, miszerint embriotomiát kell csinálni. Reggel azonban

beállít hozzám a férj azon birrel, hogy távozásom után egy-két órával a szülönő megszülte a magzatot. A magzat, melyet később megnéztem, egy jól fejlett, érett újszülött volt. Itt tehát azon ritka szülési esettel állunk szembe, mely önkifejlés neve alatt ismeretes, a midőn is kedvező térbeli viszonyok mellett az előlekvő váll a symphysisnél megtámaszkodva az erős méhösszehuzódások először a mellkas oldalsó részét, majd a hátat és medenczét, később az alsó végtagokat tolják ki, legvégül pedig a fej, utánna a felesapott felső végtag következik.

II. Harántul szükkült ugynevezett egyenes elliptikus medenceze; beékkelt fejtető fekvés, mindkét alsó és felső végtag előesésével.

A 25 éves, másodszor szülönőhöz f. év febr. havában mentem ki Hajesi kollegámmal. A szülfájdalmak 36 óra óta tartanak, daczára azonban, hogy erősek és gyakran jelentkeznek, eredménytelenek. Első szülése két évvel az előtt volt s csak harmadik napra szülte meg a holt magzatot. Külső vizsgálatnál az erősen összehuzódott méh előre áll, magzat rész ki nem tapintható. Belső vizsgálatnál haránt irányban szükkült, u. n. egyenes elliptikus medenceze találtatott. A medenceze bemenetben a nyakszirt és fejtető erősen beékelve, mellfelé a két kéz, hátfelé a két láb a hüvelyben előreesve találtatnak. Miután többszöri kísérlet daczára az alsó végtagok visszahelyezése nem sikerült, narkozisban craniotomiát végeztem. Nägele-ollóval a koponya megnyitattott, az agyállomány teljesen kifürittetett, a koponyacsontok darabonként kiszedettek. Ezután részint Braun-féle horoggal, részint a szájnylásba helyezett két ujjal mindketten igyekeztünk a fejet előre huzni. Jóllehet azonban másfél óra alatt mindketten teljes munkaképtelenségig kifáradtunk, csak annyit voltunk képesek elérni, hogy a fej, mely csak a koponyaalap és arczból állott, alig valamivel állott lejjebb, továbbá a két alsó végtagot igyekeztünk felfelé tolni, melyek most már nem estek elő. Miután a medenceze szükkülete miatt szülfogó a fejre nem alkalmaztathatott, másrészt a fej magas állása miatt decapitalást nem lehetett végezni, reménytelen állapotban hagytuk el a szülönőt. Nehány óra mulva örömtől sugárzó arczezal jön hozzám a férj, azon kijelentéssel, hogy neje megszülte a magzatot. Előadása szerint pár óra mulva eltávozásunk után először az előreesett két karral a fej, majd a törzs, végül a medence és alsó végtagok születtek meg.

Az eset kettős szempontból érdekes. Ritka előjövételénél fogva, a mennyiben oly magzat fekvés, melynél a koponya mellett mindkét felső és alsó végtag előreesve találtatik, még nagyobb szülészeti könyvekben

sem említették. A rendellénes magzat fekvést úgy képzelem, hogy a szülés kezdetén, midőn a méhösszehuzódások nem voltak képesek a fejet a medencze bemeneten átnyomni, először előestek a felső végtagok, majd később az erős méhösszehuzódások folytán a méhfénék jobb oldalán levő alsó végtagok lefelé Erdekes továbbá azért, hogy azt, a mit két műtevő teljes kimerüléséig folytatott műtevés által nem volt képes elérni, az erős méhösszehuzódásnak sikerült eszközölni, a magzatot kitolni. Ez csak is úgy képzelhető, hogy az erős méhösszehuzódások az elül fekvő fejet lassan a legalkalmasabb állásba hozták, s így a medencze bemenet és fej között téraryntalanságot a legkisebbre csökkentették. A fej fokozatos előrehaladásával pedig az alsó végtagok mindinkább a méhfénék felé távolodtak.

Végül megemlítem még, hogy a gyermekágy, minden szorosabb antiseptis nélkül mindkét esetben zavartalanul folyt le s egy-két hét múlva mindkét egyén munkaképes állapotban hagyta el az ágyat.

Dr. Szabó vmegyei főorvos nem segíthet a bábák kuruzslásán mindaddig míg a szabálytalanságot elkövető baba nevét be nem jelentik az orvosok. Minden egyes esetben szigorú eljárást fog megindíttatni, de ne hallgassák el az orvos urak a bábák neveit kimélelebből. Másként, mint példás büntetésekkel a kuruzslást megszüntetni nem lehet. Ne legyünk tehát kiméletesek. A mi pedig a *Ruber dr.* eseteit illeti azon csodálkozik, hogy a szülés befejezése nélkül hagyhatja valaki a szülőnőt. Részéről még hasmetszésről sem riadna vissza. De a szülést művileg mindég befejezi.

Dr. Ruber említett esetei igazolják, hogy sok esetben nem szükséges a forsirozott beavatkozás. De ezenkívül falun, a hol segítsége nincs az orvosnak miként végezzen hasmetszést akkor, a mikor minden orvos tudja, hogy előbb az extractio esetleges evisceratióval — mely nem esekély fáradtságot okoz — teljesen kimerült testi ereje. Többet senki sem tehet, mint a mennyit bír. Ha a falun gyakorló orvosnak rendelkezésére állana, úgy mint másütt két-három kartársa, természetes, hogy könnyen bele menne a hasmetszésbe is. Így azonban kivihetetlen az orvos akarata.